

Bero-beroan

ONINTZA IRURETA

Bo hizkuntzaren azken hiztuna hil da

BOA 85 urterekin hil berri da. Emakume hori Indiako Andaman Irletan bizi zen eta andamanese handia etniakoa zen. Etnia horrek hamar hizkuntza biltzen zituen eta horietako bat zen bo hizkuntza. Andaman Irletan giza talde horretako 52 lagun baino ez dira bizi. 1858an, britainiarrek lurroko kolonizatu zituztenean, 5.000 lagun bizi ziren. Batzuk hil egin zituzten eta beste batzuk kolonizatzaileek ekarritako gaixotasunez hil ziren. Bo etniakoak 60.000 urtez bizi izan dira Andaman Irletan. Anvita Abbi hizkuntzalariak gertutik

Boa andrea, azkeneko bo hiztuna.

jarraitu du etnia horren desagertzea eta Boa zaharrarekin harremana zuen. Hizkuntzalariak esan izan duenez, Boa oso bakarrik sentitzen zen ez baitzeukan norekin hitz egin.

Boa andreak jarawa indigenak (uharteetako beste etnia bat) izan omen zituen gogoan eta Abbi hizkuntzalariari hala esan omen zion: “Jarawa indigenak zorionekoak dira kolonizatzaileengandik urrun, oihanean, bizi direlako”.

Ohorezko euskaltzain berriak

EUSKALTZAINDIAK hamaika ohorezko euskaltzain izendatu ditu: Xabier Lete, Ana Etxaide, Joxe Azurmendi, Joxemari Iriondo, Pakita Arregi, Gorka Aulestia, Luis Baraiazarra, Erramun Baxok, Martzel Etchehandy, Jose Angel Irigarai eta Joshua Fishman.

Honelako albisteak egunero irakurtzeko, jaso hari@DOAN e-postaz: www.argia.com/harpidetza_haria.php

TALAIAN

Gizartearen eta langileen kontrako erreformak

Hego Euskal Herriko herritarrak, soberania politiko eta ekonomikorik ez dutenez, PSOE eta Espainiako Gobernuak zuzendutako langileen eta gizartearen kontrako ofentsiba jasaten ari dira; patronalaren, Bankaren, Nazioarteko Diru Funtsaren (NDF) eta Ekonomia Lankidetzaren eta Garapenerako Antolakundearen zerbitzura dagoen ofentsiba, bestalde. Iragarri diren erreformek –jubilazioa 67 urtera atzeratzea, pentsioen erreforma, lan arlokoa...– erakunde horien exigentziei erantzuten die. Eta erreforma horiek jasango dituztenak ez dira bankariak, ez eta enpresariak edo nazioarteko buruzagiak ere. Beraiek ez dute jubilaziorik behar, badi-tuztelako euren soldata eta milioitako pentsio plan pribatuak. Sufrituko dutenak langileak eta gainerako herritarrak dira, soldata aski murriztekin bizi diren horietatik. Gainera, NDFren azken “aholkuaren” arabera soldata horiek gehiago murriztu beharko lirateke. Horregatik, aurkezturiko erreformak gizartearen eta langileen kontrakoak dira. Eta larriena da, erreformak “sozialista” dela esan baina kapitalismo basatiaren “errezetak” bere egin dituen Gobernu batetik etorri direla.

Euskal Herriak ez du soberania politiko eta ekonomikorik erabakitzeke, besteak beste, bere sistema produktiboaz, lan ereduaz, lan harremanez, jubilazioaz edo pentsioez. Horregatik dago gai funtsezkoetan Espainiako eta Frantziako Gobernuen menpe. Herritarrek egoera hobean lan egin eta pentsio eta jubilazio duinago eta justuagoak izango lituzkete, baldin eta gobernu propioa eta antikapitalista edukiko balute, Euskal Herriko langileen eta herri sektoreen zerbitzura. Espainiako eta Frantziako Gobernuak euskaldunei aurrean jarri diguten atakak Euskal Herri libre, justu eta solidarioagoaren alde lan egin eta borrokatzeko ukuilua izan beharko luke.

Juan Mari Arregi

BAHEA

Benito Fizek www.karrajua.org-en esanak Patxi Lopezek euskara ikas-
teko zenbat diru gastatzen duen
albistearen harira: “Ez naiz ultrali-
beral jarriko, ez. Izan ere, une
honetan politikari batzuen klaseak
ez ezik, beste hainbatena ere,
gehienek, neurri batean edo bes-
tean diru publikotik ordaintzen
dira, eta hala izan behar da segu-
ruenik. Adibidez, euskaltegi bateko
ikasle batek kasu gehienetan kos-
tuaren erdia izango du ordainduta
diru-laguntzen bidez. Baina horixe
da kontua, ‘erdia’, ez ‘dena’.

Duela hilabete batzuk ikasle
batzuekin kalkuluak egiten jarri
ginen. Zenbat diru gastatu duen
bakoitzak euskara ikasten. Eta
diru-laguntzak kenduta ere batzuen
kasuan –euskaltegia, barnetegia eta
abarren artean– 4.000 eurotik
gorako kopuruak irteten ziren,
euren poltsikotik irtenda alegia.

Euskara ikastea doakoa izan
behar dela esaten zen aspaldian, eta
esaten jarraitu da, gero eta apalago
entzun izan da hala ere. Badirudi
batzuek eskubide hori eureganatu
dutela ia nahigabea, baina guz-
tiengana ez da oraindino heldu”.

2010, benetako krisiaren hasiera

PEDRO SOLBES Espainiako Gobernuko Ekonomia lehendakariordea 2008ko irailaren bukaeran, hau da, duela urte t'erdi: "Espainiako ekonomiaren indarrari esker eta Gobernuak hartu dituen neurriei esker, datorren urtearen erdialdera hasiko da gainditzten krisia Espainia". Espainiako administrazioen zor publikoa bi puntu hasiko zela iragarri zuen Solbesek, horrela BPGaren %38,8ra iritsiz, baina horregatik lasai egoteko gaineratu zuen, Europako beste herrialde batzuen aldeira, Espainia oso eroso zegoela.

2009ko maiatzaren 2an, esate batera, Espainiako egunkari gehien titulu eta albiste garrantzitsuen izan zen langabezia datuen beherakadari buruzkoa. *El Diario Vasco*ren paragrafo batek honakoa zioen, adibidez: "Epe ertainera, honek ez du ekarriko enpleguaren hazkundera, baina krisiaren larriena iragan da, zenbait adituren esanetan".

Jose Luis Rodriguez Zapaterok 2009ko azken Ministro Kontseiluko bileraren ondoren: "2010ean langabeziak jarraituko duela aurreikusten du Gobernuak, baina enplegu galera jaitxi egingo da eta urtearen amaieran ekonomia suspertzen hasiko da, geldo baina suspertzen".

AEBetako 2008ko finantza krisiaren ondoren zenbatetan entzun behar izan genuen lasai egoteko Espainiako ekonomia sendo zegoela eta krisiak eragina zuela, baina beste estatu askotan baino askoz gutxiago. Hemeroteka gisa hauetako adierazpenez josia dago.

Eta gauetik goizera, Davoseko bilkuraren ondoren, 2010eko hasieran Espainiako egoera ekonomikoa porrotaren atarian agertu zaio iritzi publikoari: urtarilaren amaieran %18,8ko langabezi tasa eta 2010

eta 2011n langabeziak 1994ko %25a gaindi dezakeen iragarpena. Europako Batasunaren 2009ko bukaerako langabezi tasa %9,6koa zen.

Luze jarrai liteke Espainiako egungo egoera ekonomiko larriaren inguruko datuekin, baina gainera egoera asko larrituko bide da. Lehenxeago ikusi dugu agintariekin iragarpen baikorretarako duten joera automatikoa, noizean behin ezinbestekoa da irudia hobetu eta boto iragarpenean eragiteko. Ondoren dator errealitatea, denon begien aurrean ikusgai, eta orduan, egoera txarraz gain, ekonomia neurri gogorrak iragartzen dira.

Hemeroteka agintarien halako jokaldiez josia badago, ekonomialari asko aspalditik ari dira iragartzen orain gertatzen ari dena eta, gainera, etorkizuna askoz laino beltzagoez marrazten dute. Santiago Niño Becerra da ekonomialari horietakoa: *2010eko 'crash'a. Krisiari buruzko egia osoa*. Oraintsu elkarrizketa bat egin diote Espainiako *Diagonal* aldizkarian eta hara zer dioten datorrenaz:

"Krisiaren latzena, nire ustez, 2010aren erdialdera gertatuko da, une horretan hasiko da mundu mailako ekonomiaren benetako gainbehera –2011 estrukturalki 1930aren gisakoa izango da—. Erorketa honek 2012ra arte iraun dezake eta une horretan hiru bat urte iraun dezakeen geldialdia hasi daiteke; garai honetan estrategia berriak zehaztu beharko dira. 2015etik aurrera suspertze geldoa, 2020ra arte. Gaurtik hasita hamar urte, Depresio Handian bezala".

Orain tortilla nola irauli da kontua eta hor errezetak ezagunak dira: lan merkatuaren malgutasuna, finantza neurri gogorrak eta gastu publikoaren murrizketa handia. Jose Luis Rodriguez Zapatero hasi da neurriak iragartzen, ezagunenak pentsioa eta erretiro adinarena. Etor-kizunean ez ei da dirurik izango eta une honetatik aurrera hasi behar ei da egoerari aurre egiten.

Erretiroa atzeratzeko gogorik ez da falta, baina usainak dio iragarpen hau gehiago dagoela lotua pentsio sistemaren eremuan egin nahi diren doikuntzekin. Usainak dio langile eta herritar xumeenei mesederik egingo ez dien erreformak abian direla jada eta Espainian gobernu, sindikatu eta enpresarien ordezkariak bidea errazten ari direla jada.

Hego Euskal Herrian bada beste esperientziarik, ordea, iazko maiatzaren 21eko greba orokorrak erakutsi zuen gisan. ELA eta LAB buru, gehiengo sindikalak argi erakutsi zuen egungo krisi egoerari erantzuteko mobilizazioa funtsezkoa dela. Egoera datorren moduan, denak adierazten du datozen hila-beteetan berriz ikusiko direla Euskal Herriko kaleetan iazko maiatzeko irudiak.